

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Факультет здоров'я та фізичного виховання
Кафедра теорії та методики фізичної культури**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету здоров'я
та фізичного виховання
доц. Едуард СИВОХОП

«30 червня» 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ ТА АКАДЕМІЧНА РИТОРИКА У
СПЕЦІАЛЬНІЙ ОСВІТІ»**

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**
Галузь знань: **А Освіта**
Спеціальність: **А6 Спеціальна освіта**
Спеціалізація: **А6.02 Корекційна психопедагогіка**
ОПП: **Олігофренопедагогіка. Інклюзивна освіта**
Статус дисципліни: **обов'язкова**
Мова навчання: **українська**

Ужгород, 2025

Робоча програма з курсу «**Культура мовлення та академічна риторика у спеціальній освіті**» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня галузі знань А Освіта, спеціальності А6 Спеціальна освіта спеціалізації А6.02 Корекційна психопедагогіка

Розробник: Хома Т.В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики фізичної культури

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри теорії та методики фізичної культури. Протокол № 13 від 26 червня 2025 року.

Завідувач кафедри ТМФК Іван МАРІОНДА

Схвалено науково-методичною комісією факультету здоров'я та фізичного виховання

Протокол № 12 від 30 червня 2025 року

Голова науково-методичної комісії Фелікс ФІЛАК

1.ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів: 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин: 120	1-ий	1-ий
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 аудиторних – 40 самостійної роботи студента – 80	1-ий	1-ий
	Лекції:	
	18 год.	10 год
	Практичні (семінарські):	
	22 год.	4 год
Вид підсумкового контролю: залік	Самостійна робота	
Форма контролю: усна	80 год	106 год

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма навчальної дисципліни «Культура мовлення та академічна риторика у спеціальній освіті» укладена з урахуванням особливостей організації освітнього процесу у вищій школі та спирається на засади Закону України «Про освіту», Концепції «Нова українська школа». Дисципліна сприяє формуванню культури мовлення, академічної риторики у майбутніх фахівців, укладена на відповідних наукових, педагогічних та методичних засадах з практично-професійним спрямуванням.

Мета вивчення дисципліни: формування теоретичних знань, практичних умінь та навичок культури мовлення, як складової професійної компетентності, розвиток ерудиції майбутніх педагогів, у роботі з особами та дітьми з ООП зокрема, вдосконалення індивідуального стилю педагогічної діяльності.

Завдання:

- ознайомити майбутніх фахівців із нормативно-законодавчою базою щодо функціонування української мови;
- охарактеризувати мовні норми та комунікативні ознаки культури мовлення, вказати на їх важливість у формуванні комунікативної компетентності майбутніх фахівців із спеціальної освіти;
- розвивати креативність у вирішенні педагогічних завдань, вироблення індивідуального стилю;
- формувати навички публічного виступу, етику педагогічного спілкування.

Відповідно до освітньої програми вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей:

Інтегральної:

- здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.

Загальних:

- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів) (ЗК-1);
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо (ЗК-2);
- здатність працювати в команді (ЗК-3);
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК-4);
- здатність приймати обґрунтовані рішення (ЗК-6);
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК-7);
- здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях (ЗК-8);
- здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК-9);
- здатність до проведення досліджень на відповідному рівні (ЗК-10);
- здатність до проектування, моделювання освітнього процесу (ЗК-11);
- здатність до самоаналізу власної поведінки та усвідомлення відповідальності за результати своєї діяльності (ЗК-12);
- здатність застосовувати інформаційно-комунікаційні технології у професійній і науковій діяльності (ЗК-16)

Спеціальних:

- здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем спеціальної та інклюзивної освіти (СК-1);
- здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з дітьми з інтелектуальними порушеннями (СК-2);
- здатність здійснювати діагностико-аналітичну, корекційно-розвивальну, консультативну діяльність з урахуванням особливих освітніх потреб здобувачів (СК-3);
- здатність ефективно взаємодіяти з батьками, колегами, іншими фахівцями у процесі психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами на засадах партнерства (СК-4);

- здатність приймати ефективні рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності (СК-5);
- здатність оцінювати межі власної фахової компетентності, приймати рішення та продовжувати навчання та/або підвищення професійної кваліфікації відповідно до наявних потреб і запитів (СК-6);
- здатність до організації безпечного і здоров'язбережувального освітнього середовища, у тому числі інклюзивного освітнього середовища (СК-9);
- здатність до самоосвіти, самовдосконалення в професійній діяльності та до конкурентної спроможності на ринку праці (СК-16).

3. ОЧКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами освіти таких програмних результатів навчання:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, створення нових та удосконалення традиційних технологій викладання і супроводження та в ширших мультидисциплінарних контекстах.	РН 2
Встановлювати ефективну взаємодію з батьками, колегами, фахівцями, різними соціальними інституціями з метою забезпечення якості спеціальної та інклюзивної освіти на засадах партнерства.	РН 6
Робити фаховий внесок до професійних знань і практики та оцінювання результатів діяльності команди у сфері психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі, мотивувати учасників команди супроводу до досягнення спільних цілей.	РН 7
Приймати ефективні рішення з питань спеціальної та інклюзивної освіти, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати їх розвиток; визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей, зокрема, вимоги споживачів; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень.	РН 8
Вільно спілкуватись усно і письмово українською та іноземною мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері спеціальної та інклюзивної освіти.	РН 9
Відшукувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.	РН 10
Здійснювати управління складною діяльністю у сфері спеціальної та інклюзивної освіти та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності.	РН 11
Організовувати та здійснювати методичний супровід процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах спеціальних закладів освіти та інклюзивного освітнього середовища.	РН 12
Розробляти та реалізовувати заходи зі створення безпечного і здоров'язбережувального освітнього середовища, забезпечувати його якість та ефективність освітнього процесу з урахуванням особливих освітніх потреб, можливостей та здібностей дітей.	РН 13
Створювати та реалізовувати наукові розробки та/або освітні проекти, спрямовані на підвищення якості організації освітнього середовища для дітей з особливими освітніми потребами.	РН 14
Застосовувати сучасні освітні, реабілітаційні, психолого-педагогічні	РН 15

технології у роботі з особами з особливими освітніми потребами в умовах закладів спеціальної та загальної середньої освіти, служб, організацій, установ сфери освіти.	
Створювати квазіпрофесійне середовище з метою моделювання ситуацій у майбутній професійній діяльності.	PH 16
Застосовувати у професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання навчальних дисциплін спеціальної та інклюзивної освіти.	PH 18
Формувати у здобувачів освіти громадянську позицію, національну самоідентичність, загальнолюдські цінності та професійну етику.	PH 19
Дотримуватися принципів деонтології інклюзивної освіти, будувати партнерські відносини з усіма суб'єктами інклюзивного освітнього процесу для досягнення оптимальних результатів навчання осіб з особливими освітніми потребами.	PH 20
Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.	PH 21

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- виконання письмових робіт (доповнення матеріалів лекції, складання тез лекції, аналіз фахової літератури, термінологічний диктант, виконання тренувальних вправ, завдання квазіпрофесійного характеру, конструктивно-творчі вправи та завдання, есе, тестові завдання);
- заслуховування усних відповідей (повідь, виступ, інформаційне повідомлення, доповнення відповідей, аналіз комунікативних завдань);
- залік Оцінюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет», Наказ №61/ 01-04 від 24. 12.2020 року.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виконання письмових завдань, заслуховування усних відповідей на практичних заняттях.

Форма модульного контролю: письмова – тестування, 2 теоретичні питання

Форма підсумкового семестрового контролю: залік

Перевірка та оцінювання знань, умінь і практичних навичок студентів здійснюються за 100-бальною, ECTS та національною шкалами (табл. 5.1).

Таблиця 4.1. Загальна шкала оцінювання: рейтингова, національна та ECTS

СУМА БАЛІВ за 100-бальною шкалою	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	не задовільно з можливістю повторного складання	
1-34	F	не задовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Загальна оцінка за змістовий модуль складається з оцінок за результатами поточного модульного контролю та письмового тестування й теоретичних питань (табл. 4.2).

Таблиця 4.2. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти денної форми навчання

Поточне оцінювання та самостійна робота										Модульна контрольна робота	Сума
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	50	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

Критерії модульного поточного оцінювання для денної форми навчання

Модульне поточне оцінювання проводиться під час практичних занять. Кількість балів виставляється інтегровано за роботу на практичних заняттях та виконання самостійної роботи і включає: заслуховування усних відповідей (доповідь, виступ, інформаційне повідомлення, доповнення відповідей, аналіз комунікативних завдань); виконання письмових робіт (доповнення матеріалів лекції, складання тез лекції, аналіз фахової літератури, термінологічний диктант, виконання тренувальних вправ, завдання квазіпрофесійного характеру, конструктивно-творчі вправи та завдання, есе, тестові завдання). Загальна кількість балів модульного поточного оцінювання – 50 (таблиця 4.3)

Таблиця 4.3. Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни для здобувачів освіти денної форми навчання

Показники	Загальна к-сть балів
Змістовий модульний контроль № 1, 2	
Оцінювання роботи на практичних заняттях, інтегроване з самостійною роботою студента: – виконання письмових робіт (доповнення матеріалів лекції, складання тез лекції, аналіз фахової літератури, термінологічний диктант, виконання тренувальних вправ, завдання квазіпрофесійного характеру, конструктивно-творчі вправи та завдання, есе, тестові завдання). Кількість балів – від 1 до 3; – заслуховування усних відповідей (доповідь, виступ, інформаційне повідомлення, доповнення відповідей, аналіз комунікативних завдань). Кількість балів – від 1 до 2. Максимальна кількість балів, отриманих за виконання письмових завдань та усних відповідей – 5	50
– модульна контрольна робота (тестові завдання та теоретичний матеріал, що складається з двох питань). Максимальна к-сть балів – 50	50
Разом	100

Критерії оцінювання модульного контрольного тестування для денної форми навчання

Модульна контрольна робота оцінюється в 50 балів та складається з тестових завдань і теоретичного та практичного матеріалів, що охоплює 2 питання за програмою дисципліни. Кількість варіантів завдань відповідає кількості студентів групи. На кожне питання пропонується 4 варіанти відповідей, з яких 1 – правильна. Тестове питання оцінюється в 2 бали. Максимальна кількість балів за виконання тестових завдань складає 20 балів. Теоретичний та практичний матеріали включають 2 питання. Відповіді оцінюються від 1 до 15 балів за кожне завдання. Критерії оцінювання: повнота висвітлення змісту питання, оперування фаховою термінологією, ключовими поняттями, правильність виконання вправ та завдань, аргументація відповіді; логічне, послідовне викладення думок, узагальнення, підбиття підсумків; дотримання норм культури усного й писемного мовлення, наукового стилю викладу думок.

Таким чином максимальна оцінка студента за модульне контрольне тестування – 50 балів. До цієї оцінки додається оцінка за модульне поточне оцінювання від 0 до 50 балів

Критерії оцінювання підсумкового контролю для денної та заочної форми навчання

Підсумковою формою семестрового контролю з означеної дисципліни є залік. Форма проведення – усна. Включає 2 питання теоретичного та 2 питання практичного змісту.

Студенти, підсумкова модульна оцінка яких становить 35-59 балів, зобов'язані пройти підсумковий (семестровий) контроль.

Результат «зараховано» отримує студент, який набрав від 60 до 100 балів. Студент, який отримав від 35 до 59 балів отримує результат «незараховано» з можливістю повторного складання. Студент, який отримав нижче 35 балів, до заліку не допускається, отримує результат «не зараховано» з обов'язковим повторним вивченням дисципліни.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль. Теоретико-практичні засади поняття «культура мовлення», академічна риторика як складова професійної культури педагога

Тема 1. Культура мовлення та академічна риторика у спеціальній освіті як дисципліна. Поняття «мова», «мовлення», «культура мови», «культура мовлення».

Нормативно-законодавча база щодо розвитку й функціонування української мови. Культура мовлення та академічна риторика як навчальна дисципліна. Зв'язок її з іншими дисциплінами. Поняття «мова», «мовлення», «культура мови», «культура мовлення», їх характерні риси; усне й писемне мовлення. Сучасні підходи до формування культури мовлення у майбутніх фахівців спеціальної освіти

Сучасні лінгводидактичні дослідження з проблеми формування культури мовлення.

Тема 2. Норми сучасної української літературної мови, їх особливості.

Поняття «мовна норма» у науково-довідковій літературі, її характерна ознака. Класифікація норм сучасної української літературної мови. Правильність мовлення як комунікативна проблема. Орфоепічна норма як одна із ознак культури усного мовлення. Культура писемного мовлення, її зміст. Орфографічна норма.

Орфоепічна норма як один із чинників формування культури усного мовлення. Лексична, орфографічна та граматична норми в культурі писемного мовлення. Добірка тренувальних вправ.

Особливості розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями. Типові мовленнєві помилки.

Тема 3. Основні комунікативні ознаки культури мовлення

Комунікативні ознаки культури мовлення. Точність, логічність мовлення. Багатство (різноманітність) мовлення. Чистота, доречність мовлення. Виразність мовлення, його складові та прийоми формування. Ознаки культури мовлення педагога.

Досягнення точності висловлювання у спілкуванні з дітьми та особами з інтелектуальними порушеннями зокрема. Логічність викладу думок у власному висловленні як результат зв'язності тексту на різних рівнях. Багатство мовлення – лексичне, фразеологічне, семантичне та інші. Шляхи формування виразності мовлення. Робота над диханням, постановкою голосу, вправи на розвиток дикції.

Інтонація як мовне явище, її роль у спілкуванні з дітьми з ООП. Складання карти тренувальних вправ на вироблення навичок інтонації.

Тема 4. Особливості спілкування педагога з дітьми та особами з ООП.

Культура мовлення як складова деонтологічної культури педагога. Альтернативна, додаткова комунікації, тотальна комунікація. Групи та види АДК, їх використання. Специфіка культури мовлення в інклюзивному освітньому середовищі.

Алгоритм побудови піктограм з метою комунікації в побуті та в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти. Презентація піктограм.

Аналіз фахових видань з проблеми культури мовлення учасників освітнього процесу.

Тема 5. Мовленнєвий етикет як невід'ємний елемент культури спілкування. Етикетні формули у професійній педагогічній діяльності

Поняття «мовленнєвий етикет». Багаторівнева будова етикету. Функції мовленнєвого етикету. Етика ділового спілкування. Мовленнєвий етикет як складова професійної діяльності педагога.

Структура мовленнєвого етикету з погляду його національної специфіки, укладання етичного кодексу педагога.

Етичні вимоги до учасників педагогічної комунікації.

Тема 6. Академічна риторика як наука у системі культури мовлення

Поняття «риторика», «академічна риторика», «педагогічна риторика». Становлення та розвиток риторики. Зв'язок риторики як науки з культурою мовлення. Сучасні наукові дослідження з проблеми академічної риторики

Класики античної та середньовічної риторики.

Тема 7. Жанри академічної риторики, їх характерні ознаки

Поняття «жанр», жанри академічної риторики. Жанрові особливості доповіді. Повідомлення, sms-повідомлення, культура їх оформлення. Лекція як основний жанр академічної риторики. Елементи академічної риторики в освітньому процесі закладу загальної середньої освіти.

Технічний аспект підготовки до лекції. Особливості застосування професійної лексики.

Есе на тему «Вимоги до лектора-викладача».

Тема 8. Вербальні та невербальні засоби спілкування

Вербальна та невербальна комунікація, їх сутність. Застосування вербальної та невербальної комунікації у спілкуванні з дітьми та особами з ООП. Міжособистісний комунікативний простір.

Міміка й жести у роботі педагога, важливість контакту очей.

Система найбільш типових поз та жестів у професійній діяльності педагога.

Тема 9. Риторична культура педагога у сучасному освітньому просторі

Синкретизм риторичної культури вчителя: логічна культура, психологічна культура, мовленнєва культура, невербальна культура. Поняття «виступ», «промова». Етапи підготовки до виступу (промови). Типи промов. Діагностичні методики виявлення комунікативних ознак мовлення у майбутніх педагогів.

Види промов, що використовуються у процесі педагогічної комунікації. Створення квазіпрофесійного середовища: виступ на педагогічній раді з проблеми «Організація співпраці вчителя й асистента вчителя у класі з інклюзивним навчанням».

Простий, складний, цитатний план до виступу. Композиційна структура промови.

Тема 10. Риторика діалогічного спілкування

Моделювання діалогічного ділового спілкування у педагогічній діяльності.

Складання пам'ятки про особливості комунікації з дітьми та особами з ООП.

5.2. Структура навчальної дисципліни

1	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	с.р.	і.р.		л	п	лаб	с.р.	і.р.
2	3	4	5	6		8	9	10	11	12		
Змістовий модуль. Теоретико-практичні засади поняття «культура мовлення», академічна риторика як складова професійної культури педагога												
Тема 1. Культура мовлення та академічна риторика у спеціальній освіті як дисципліна. Поняття «мова», «мовлення», «культура мови», «культура мовлення».	8	2	–		6		8	2			6	
Тема 2. Норми сучасної української літературної мови, їх особливості.	10	2	2		6		10	2			8	
Тема 3. Основні комунікативні ознаки культури мовлення	16	2	4		10		16	2			14	
Тема 4. Особливості спілкування педагога з дітьми та особами з ООП	14	2	4		8		14	2	2		10	
Тема 5. Мовленнєвий етикет як невід'ємний елемент культури спілкування. Етикетні формули у професійній педагогічній діяльності	12	2	2		8		12				12	
Тема 6. Академічна риторика як наука у системі культури мовлення	8	2			6		8				8	
Тема 7. Жанри академічної риторики, їх характерні ознаки	12	2	2		8		12				12	
Тема 8. Вербальні та невербальні засоби спілкування	12	2	2		8		12				12	
Тема 9. Риторична культура педагога у сучасному освітньому просторі	12	2	2		8		12	2			10	

Тема 10. Риторика діалогічного спілкування	10		2		8		12		2		10	
Узагальнення матеріалу Модульний контроль	6		2		4		4				4	
Усього годин	120	18	22		80		120	10	4		106	

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна)	
		денна	заочна
Змістовий модуль. Теоретико-практичні засади поняття «культура мовлення», академічна риторика як складова професійної культури педагога			
1.	Тема 2. Норми сучасної української літературної мови, їх особливості 1. Орфоепічна норма як один із чинників формування культури усного мовлення. 2. Лексична, орфографічна та граматична норми у культурі писемного мовлення. Добірка тренувальних вправ.	2	
2.	Тема 3. Основні комунікативні ознаки культури мовлення 1. Досягнення точності висловлювання у спілкуванні, з дітьми та особами з інтелектуальними порушеннями зокрема. 2. Логічність викладу думок у власному висловленні як результат зв'язності тексту на різних рівнях. 3. Багатство мовлення – лексичне, фразеологічне, семантичне та інші. 4. Шляхи формування виразності мовлення. Робота над диханням, постановкою голосу, вправи на розвиток дикції.	2 2	
3.	Тема 4. Особливості спілкування педагога з дітьми та особами з ООП 1. Алгоритм побудови піктограм з метою комунікації в побуті та в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти. 2. Презентація піктограм.	4	2
4.	Тема 5. Мовленнєвий етикет як невід'ємний елемент культури спілкування. Етикетні формули у професійній педагогічній діяльності Структура мовленнєвого етикету з погляду його національної специфіки, укладання етичного кодексу педагога.	2	
5.	Тема 7. Жанри академічної риторики, їх характерні ознаки 1. Технічний аспект підготовки до лекції. 2. Особливості застосування професійної лексики.	2	
6.	Тема 8. Вербальні та невербальні засоби спілкування Міміка й жести у роботі педагога, важливість контакту очей.	2	
7.	Тема 9. Риторична культура педагога у сучасному освітньому просторі 1. Види промов, що використовуються у процесі педагогічної комунікації. 2. Створення квазіпрофесійного середовища: виступ на педагогічній раді з проблеми «Організація співпраці вчителя й асистента вчителя у класі з інклюзивним навчанням».	2	

8.	Тема 10. Риторика діалогічного спілкування Моделювання діалогічного ділового спілкування у педагогічній діяльності.	2	2
9	Узагальнення матеріалу. Модульний контроль	2	
	Разом	22	4

6.4. Самостійна робота

Назва теми	Форма навчання	
	денна	заочна
Змістовий модуль. Теоретико-практичні засади поняття «культура мовлення», академічна риторика як складова професійної культури педагога		
Тема 1. Культура мовлення та академічна риторика у спеціальній освіті як дисципліна. Поняття «мова», «мовлення», «культура мови», «культура мовлення» Сучасні лінгводидактичні дослідження з проблеми формування культури мовлення.	6	6
Тема 2. Норми сучасної української літературної мови, їх особливості Особливості розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями. Типові мовленнєві помилки.	6	8
Тема 3. Основні комунікативні ознаки культури мовлення Інтонація як мовне явище, її роль у спілкуванні з дітьми з ООП. Складання карти тренувальних вправ на вироблення навичок інтонації.	10	14
Тема 4. Особливості спілкування педагога з дітьми та особами з ООП Аналіз фахових видань з проблеми культури мовлення учасників освітнього процесу.	8	10
Тема 5. Мовленнєвий етикет як невід'ємний елемент культури спілкування. Етикетні формули у професійній педагогічній діяльності Етичні вимоги до учасників педагогічної комунікації.	8	12
Тема 6. Академічна риторика як наука у системі культури мовлення Класики античної та середньовічної риторики.	6	8
Тема 7. Жанри академічної риторики, їх характерні ознаки Есе на тему «Вимоги до лектора-викладача».	8	12
Тема 8. Вербальні та невербальні засоби спілкування Система найбільш типових поз та жестів у професійній діяльності педагога.	8	12
Тема 9. Риторична культура педагога у сучасному освітньому просторі Простий, складний, цитатний план до виступу. Композиційна структура промови.	8	10
Тема 10. Риторика діалогічного спілкування Складання пам'ятки про особливості комунікації з дітьми та особами з ООП.	8	10
Узагальнення матеріалу. Модульний контроль	4	4
Разом	80	106

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Метод бесіди, пояснювально-ілюстративний, лекція-візуалізація, лекція удвох, лекція-дискусія, педагогічне есе, Google Meet – дебати, конструктивно-творчий, формування ментальних карт, флеш-карток, ігрові, моделювання ситуацій професійного спрямування.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА (у разі потреби)

Обладнання: мультимедійний комплекс, гаджети

Програмне забезпечення: робоча програма; презентації програмового матеріалу.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Богуш А.М. Комунікативно-мовленнєвий супровід професійного спілкування майбутніх вихователів з дітьми. URL: https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2011/6_2011/2.pdf
2. Калюжна Т. Г. Культура педагогічного мовлення. Методичні рекомендації. К, 2011. 51с.
3. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. «Інклюзивна освіта: від основ до практики»: [монографія] / А. А. Колупаєва, О. М. Таранченко К. : ТОВ «АТОПОЛ», 2016. 152 с. (Серія «Інклюзивна освіта»).
4. Культура мовлення та академічна риторика у спеціальній освіті (опорні конспекти лекцій). Навчальний посібник для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 016 Спеціальна освіта другого (магістерського) рівня вищої освіти / Укладач к. пед. н., доцент Хома Т. В. Ужгород: ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2024. 128 с.
5. Пінчук Ю. В. Риторика, культура та техніка мовлення корекційного педагога. Навч.-метод. посібн. К. : КНТ, 2015. 160 с.
6. Чайка М. С., Усатенко Г. В., Кривоногова О. В. Теорія та практика використання альтернативної комунікації для осіб з особливими освітніми потребами : навчально-методичний посібник. Київ : ФОП Усатенко Г. В., 2021. 80 с.

Допоміжна література

1. Герман В. В. Риторична культура вчителя в академічному просторі: навчальний посібник. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. 190с.
2. Навчально-методичний посібник «Включення дітей з особливими потребами у соціальне середовище: особливості формування комунікації та подолання поведінкових розладів». / Компанець Н.М., Коваль-Бардаш Л.В. К., 2020.137 с.
3. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах: модульний курс : Посібник для студентів пед.університетів та інститутів / Кол. авторів за ред. М. І. Пентилюк. К.: Ленвіт, 2011. 366 с.
4. Хома Т.В. Комунікативна компетентність, її складові. / Т.В.Хома // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія». Збірник наукових праць. Вип.1(7), 2018. – С. 203-206

Інтернет-джерела

1. Закон України «Про освіту» : URL : <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Концепція «Нова українська школа. URL: <https://vseosvita.ua/library/prezentacia-na-temu-nova-ukrainska-skola-76663.html>
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 року № 957 "Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#Text>
4. Про забезпечення функціонування української мови як державної. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>

Додаток 2

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма перезатверджена на 20 ___ / 20 ___ н.р. зі змінами (Додаток А).

протокол № ___ від « ___ » _____ 20 ___ р.

Завідувач кафедри _____ Маріонда І.І.
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 ___ / 20 ___ н.р. без змін; зі змінами

(Додаток ___).

протокол № ___ від « ___ » _____ 20 ___ р.

Завідувач кафедри _____ Маріонда І.І.
(підпис) (Прізвище ініціали)